

С Т А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Мария Димитрова Желязкова
Институт за изследване на обществата и знанието, БАН

Относно: Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по професионално направление 05.02.18/ 3.8 Икономика (Икономика и управление по отрасли – енергетика)

Автор на дисертационния труд: Теодора Маргаритова Пенева

Тема на дисертационния труд: Анализ на методите за изследване на енергийната бедност в България

Основание за представяне на становището: Участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Обща характеристика на дисертационния труд

Разглежданата дисертация е насочена към изключително актуален изследователски проблем. Тази актуалност произтича както от значението на тематиката за българското общество, така и поради засилващото се внимание към енергетиката по принцип и към енергийната бедност в частност в ЕС. Нарастват също така и изследователските усилия за по-ясно дефиниране на проблемите и очертаване на политически препоръки за действия както на национално, така и на общо европейско равнище. Проблемът за енергийната бедност и недостатъчното внимание към него в България е посочван многократно на различни форуми и от различни заинтересовани страни.

Целта на дисертационния труд е да представи и анализира известни методи за измерване на енергийната бедност, да ги приложи към българската ситуация, да сравни резултатите и да обсъди тяхната адекватност по отношение на методите за измерване на енергийната бедност у нас. За тази цел уводът дефинира ясно, конкретно и логически последователно обекта, предмета, основната теза, хипотезите, целта, задачите и методологията на изследването и откроява основната насока и ограниченията на работата. Първа глава е насочена към анализиране на понятието енергийна бедност през призмата на политически, икономически и социални предпоставки. Втора глава представя и обсъжда различни модели и методи за измерване на енергийната бедност, както и изследователския опит в различни страни на ЕС. Като използва данни от представително изследване на НСИ, трета глава проверява и обобщава какви биха били резултатите за България при използване на различните методи за измерване на

границата и дълбочината на енергийната бедност. Заключението представлява кратък синтез на дисертацията, като обобщава предимствата и недостатъците на отделните методи за практиката в България. В допълнение, множество Приложения обогатяват информацията за енергийната бедност. Структурата, обемът, използваните методи и стилът на изложението следват нормите за разработване и представяне на дисертационен труд. Като спазва изискванията, авторефератът синтезира различните елементи на дисертационния труд и представя коректно постигнати научни и приложни резултати.

2. Оценка на получените резултати

Накратко, могат да бъдат открити следните основни достойнства на разглежданата дисертация:

- Много добро познаване на научните търсения и европейските политики и практика (както на общо европейско равнище, така и на равнището на отделните страни-членки на ЕС) по отношение на енергийната бедност;
- Целенасочен анализ на известни модели и методи за измерване на енергийната бедност с аргументиране на техните възможности и ограничения;
- Опит за апробиране на трите основни метода (правило на десетте процента; бедност след разход на енергия; нисък доход – висок разход) по отношение на ситуацията в България и обвързано с трите типа разходи – нормативен, актуален и моделиран.
- Добросъвестно и иновативно търсене на национално адаптирани варианти за определяне на енергийната бедност.
- Обогаляване на съществуващите данни и информация чрез поредица от собствени разработки.
- Сериозен преглед, систематизиране, анализ и препоръки по отношение на състоянието и политиките към енергийната бедност в страната.

По този начин, като разглежда изключително значима и същевременно недостатъчно анализирана тема, дисертацията едновременно обогатява съществуващите знания, съдейства за разгръщане на научната дискусия в областта и допринася за разширяване и прецизиране на фокуса при изследване на енергийната бедност. Дисертацията може да има стимулиращ ефект както за развитие на научните изследвания, така и за очертаване на възможности за практически приложения на научни резултати. В автореферата приносите на дисертацията са коректно отбелязани.

3. Критични бележки

Това че дисертацията проследява внимателно възможностите на различните методи за оценка и определяне на енергийната бедност в България, считам за несъмнено нейно достойнство. Същевременно ми се струва, че някои предпоставки могат да бъдат поставени под съмнение – напр. безкритичното приемане на официалната линия на бедност и включване ѝ в две от предложените определения; значението на обхвата на целевата група за определяне на енергийната бедност; недостатъчната яснота по отношение на значението на доходите; някои неясноти по отношение на финансовата рационалност на използването на твърдо гориво. Но тези въпроси възникват, след като е изминат добросъвестен научно-изследователски път на основата на съществуващите данни. Затова това са предложения за по-нататъшна работа в изследваната област, а не оспорване на резултатите от представения дисертационен труд.

4. Лични впечатления за кандидата

Запознах се с колегата Теодора Пенева, когато приключваше работата си по един първи вариант на дисертационния труд; след това присъствах на обсъждане на този първи вариант, както и на вътрешната защита. Свидетел съм на упоритото подобряване на работата от страна на докторантката, вниманието ѝ към поставени въпроси на различни обсъждания, стремежът ѝ да усъвършенства научния подход и цялостната разработка.

5. Заключение

Достойнствата на дисертационния труд, наред с покриването на различните нормативни изисквания за защита на докторска дисертация (включително и публикациите по темата) от страна на докторанта, са основанията ми убедено да предложа на научното жури да присъди на Теодора Пенева образователна и научна степен „Доктор” по професионално направление 05.02.18/ 3.8 Икономика (Икономика и управление по отрасли – енергетика)

6.09. 2017
София

Подпис:

(М. Желязкова)